

збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львівська політехніка". Львів : Львівська політехніка, 2014. — № 807 : Юридичні науки. — С. 87-92.

3. Олійник О. Використання риторичних засобів під час підготовки і проголошення обвинувальної промови / О. Олійник // Вісник Національної академії прокуратури України. - 2010. - № 3. - С. 62-68.

4. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2003. 264 с.

5. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: навчальний посібник. Київ: Вицшк., 2003. 311 с.

Мякінін Максим Олександрович –
здобувач вищої освіти І курсу
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник –
Мірошніченко Л. В., кандидатка
філологічних наук, доцентка, доцентка
кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ЛІНГВІСТИКИ В УКРАЇНІ

У сучасному українському суспільстві юридична лінгвістика відносно нова наука. Її особливість в тому, що вона має міждисциплінарний характер, бо поєднує в собі мову та право, які тісно пов'язані між собою, її мета – вирішувати найрізноманітніші проблеми лінгвоправового простору. «До таких належать лінгвістична експертиза різних правових документів, формулювання рекомендацій з розробки текстів законопроектів, дослідження в теорії і на практиці в області юридичного перекладу і багато інших» [3]. Оскільки юрислінгвістика поєднує в собі мову та право, то її завдання полягає в тому, щоб у випадку їх взаємодії не виникло суперечностей. Варто привернути увагу науковим дослідженням з цієї теми, адже інформація постійно оновлюється, видаються нові закони, які, в свою чергу призводять до нових категорій. «Перші дослідження мови права почалися ще у минулому столітті. Тоді вчені приділяли увагу дослідженню функціонального стилю мови, який вживався для написання законів. Науковці ставили за мету розробити загальні правила написання законів таким чином, щоб не виникало суперечок під час їх застосування [4, с.149].

Англомовні представники юрислінгвістики вивчають мову і стиль юридичних документів, досліджують роль розуміння мови на судовому засіданні та проблеми комунікації на дізнанні в поліції. Можна стверджувати, що «на сьогодні сформовано всі передумови для того, щоб англійська мова отримала статус глобальної та розвинутої в галузі юридичної лінгвістики. При цьому вражаюча пластичність та гнучкість англійської мови дозволяє їй утримувати провідні позиції в галузі юрислінгвістики» [5, с. 193]. Активно вивчається взаємодія мови та права у німецькій мові. Однією з основних дослідницьких тем німецьких вчених є питання про причини бар'єрів спілкування між юристами та не юристами. Серед багатьох напрямів юрислінгвістики можна виділити проблематику, пов'язана з дослідженням якості судової промови, тобто виступи на засіданні суддів, прокурорів та адвокатів. Щоб професійно виступити на засіданні суду, потрібно оволодіти ораторськими здібностями, мати достатній запас слів та юридичних термінів, завдяки яким можна довести свою думку.

Юридична лінгвістика охоплює різноманітні напрямки. Один із них – це лінгвістична експертиза, яка має мету – «не зганьбити, не створити непорозуміння, застерегти необережне висловлювання, оскільки слово – це основний інструмент досягнення успіху й визнання» [1, с.124]. Лінгвістична експертиза законопроектів є безпосередньо важливим етапом законодавчої діяльності, бо саме вона дозволяє фахівцям юрлінгвістам-експертам надати належну оцінку всього спектру мовних засобів та прийомів законодавця, також вони можуть надати свої рекомендації щодо виявлених помилок та недоліків.

Сьогодні проблеми судової лінгвістики розширюються наступним чином: вивчаються функції, деталі, різновиди мови законотворчості та судочинства. Також без уваги не залишилася історія мови юриспруденції, а саме: термінологія, лексика та стилістика. Набуває достатнього розвитку порівняльне юридичне мовознавство, судова лінгвістика. До настанов цієї мовознавчої галузі зараховують правила використання лінгвістичних ресурсів у судовій практиці і законодавстві, оптимізацію використання мовних одиниць в залежності від ситуації, професійно-комунікативні потреби. Все це створює комфортні умови праці для юристів, для їх більшої ефективності.

Проблемні питання, якими займається юридична лінгвістика, досить непрості. Деякі з них потребують одночасно юридичної і лінгвістичної компетенції, безперечно, у вирішенні цих питань заважає коло об'єктивних і суб'єктивних чинників. Це все тому, що юристам не вистачає компетентності в лінгвістичних питаннях, а лінгвістам – в юридичних. Як відомо, особливість, що здатна об'єднувати ці фактори, досить вагома «ціна» лінгвістичної помилки (зловживання терміном, заміна понять, неоднозначність висловлювання, неправильна структура речення, пунктуаційні помилки), які можуть значно ускладнити завдання застосування відповідних правових положень.

Закон через його мову та стиль впливає на свідомість громадян, тому мова має бути зрозумілою і доступною всім учасникам суспільних відносин. Зараз ця вимога не виконується через відсутність постійного спілкування між юристами та лінгвістами. Проект будь-якого нормативного акту до офіційного затвердження має пройти спеціальне лінгвістичне та стилістичне редагування, а юристи та філологи мають регулярно співпрацювати для вирішення нагальних проблем та обговорень актуальних питань. «Для досягнення більш високої якості змісту та форми нормативно-правових актів необхідно розробити й закріпити на законодавчому рівні систему лінгвостилістичних правил нормативних документів відповідно до норм української мови, встановити обов'язкову лінгвістичну експертизу законодавчих актів, розвивати вивчення законотворчої техніки різних галузей права з метою виявлення спеціальних засобів і правил створення нормативних документів» [2, с.149].

Отже, юридична лінгвістика є важливою дисципліною, завдяки її дослідженням комунікація та якість промови суддів, прокурорів та адвокатів стає кращою. Ця наукова дисципліна розвивається завдяки досягненням у галузі лінгвістики та юриспруденції, що підтверджує взаємозв'язок між мовою та правом.

Література

1. Кундельська І. Лінгвістична експертиза як один з основних напрямів юридичної лінгвістики.
URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/_p124-127.pdf
2. Матвейченко В. Актуальні питання юрислінгвістики, 2019. 149 с.
3. Терентьева И. Язык и право-единый объект юрислингвистики.
URL: <http://www.rusnauka.com/40 /Philologia/7 218244.doc.htm>
4. Ходаковська О.О. (Харків). Юридична лінгвістика: особливості розвитку та функціонування.
URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/7642/1/Khodakovska_149-150.pdf
5. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики. Енциклопедичний словник. Київ, 1998. С. 191-193.